

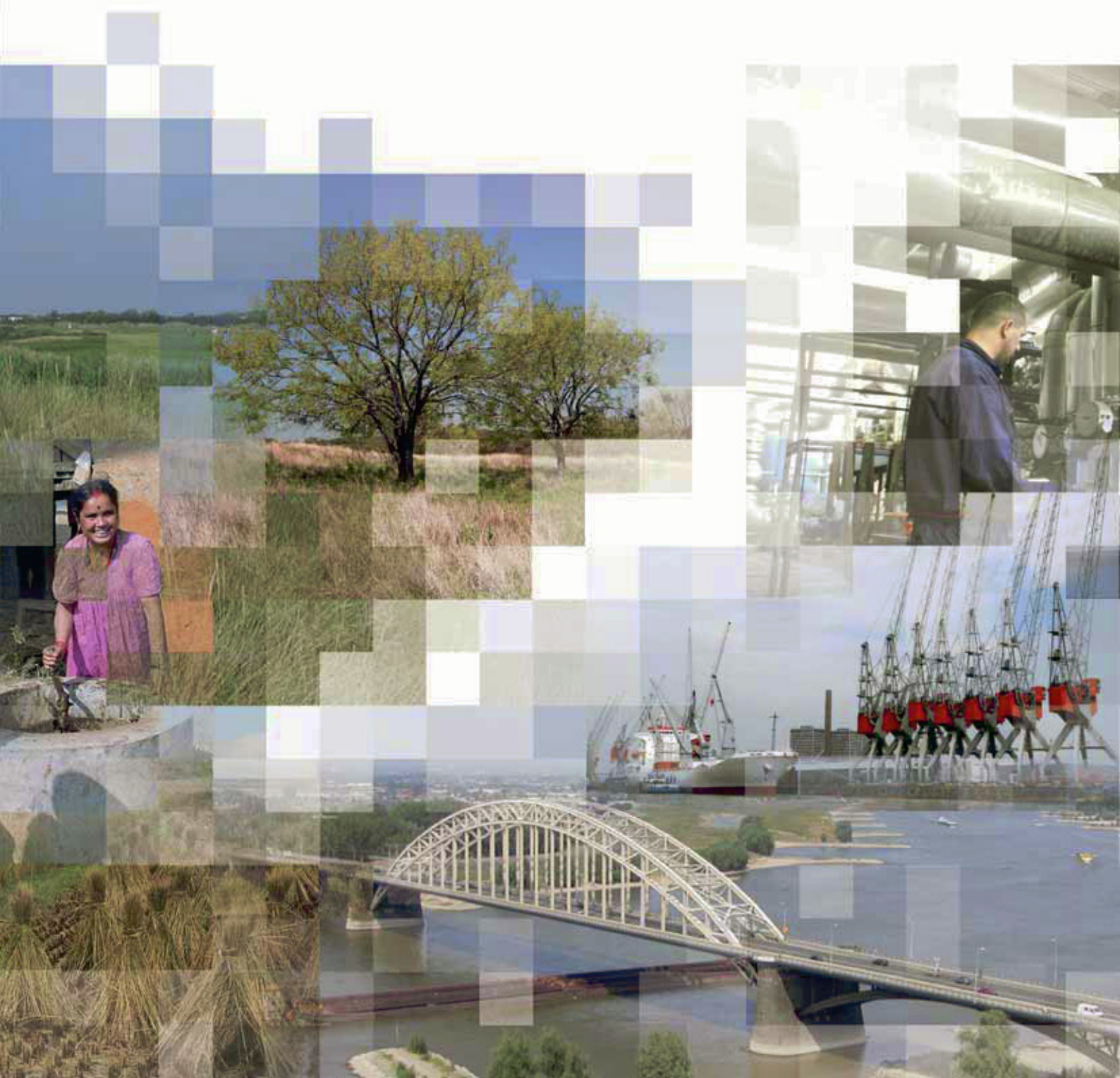

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windmolenplan Lage Weide

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

10 januari 2013 / rapportnummer 2724-51

1. Hoofdpunten van het advies

De Gemeente Utrecht heeft het voornemen op het industriepark Lage Weide de realisatie van een windpark door Energie-U ruimtelijk mogelijk te maken. Het park krijgt een capaciteit van minimaal 10 MW. Utrecht wil in de vast te stellen structuurvisie het kader vastleggen voor de realisatie. De gemeente wil de feitelijke inrichting vastleggen in een wijziging van het bestemmingsplan gecombineerd met een omgevingsvergunning.

De Commissie voor de m.e.r.¹ is gevraagd advies uit te brengen over reikwijdte en detailniveau van het plan-MER dat opgesteld wordt ter onderbouwing van het besluit over de structuurvisie en gevraagd daarbij aandacht te besteden aan de (relatie met) de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA).

Hoofdpunten

De Commissie constateert dat de gemeente Utrecht de planfiguur van de structuurvisie niet alleen wil inzetten om haar keuze voor windenergie op de locatie Lage Weide in relatie tot andere mogelijke locaties binnen de gemeente vast te leggen. De gemeente wil in de structuurvisie ook al de keuze maken voor exacte situering van de windturbines binnen de locatie Lage Weide en het totale te realiseren vermogen. De Commissie adviseert dan ook om een gecombineerd plan/project-MER op te stellen dat te zijner tijd waarschijnlijk ook ten grondslag kan liggen aan het besluit over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een onderbouwing van de keuze voor Lage Weide als locatie voor windenergie binnen de gemeente Utrecht;
- de ontwikkeling van inrichtingsalternatieven voor het park met als variabelen de grootte van windturbines, het aantal turbines en het opstellingspatroon van turbines binnen het gebied. Doe dit vanuit meerdere invalshoeken. Onderzoek bijvoorbeeld een alternatief met de maximaal te realiseren energieopbrengst binnen wettelijke randvoorwaarden. En onderzoek alternatieven met een minimale capaciteit van 10MW gericht op minimale hinder voor omwonenden en minimalisering van effecten op natuur en landschap;
- de vergelijking van inrichtingsalternatieven op basis van de absolute effecten (totale energieopbrengst) en de relatieve milieueffecten (per eenheid opgewekte energie);
- de beschrijving en vergelijking van de effecten op leefomgeving, landschap en natuur. Houd daarbij rekening met mitigerende maatregelen. Maak gebruik van visualisaties uit relevante zichthoeken. Stel zonodig een passende beoordeling op.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

---

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

Naast m.e.r. wordt ook een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) uitgevoerd ter onderbouwing van het besluit over de Structuurvisie. Het voornemen is de MKBA te richten op kosten en baten op het schaalniveau van de gemeente Utrecht. De Commissie adviseert de vormgeving van de financieel-economische analyse af te stemmen op de vragen die er rond het project leven. Op het niveau van de stad Utrecht zou een kosten-effectiviteitsanalyse gericht kunnen worden op de vraag op welke wijze (wind, zon, etc) de gemeente haar doelstellingen op het gebied van duurzame energie op de meest doelmatige wijze kan realiseren. Op het niveau van de omwonenden van windpark Lage Weide is van belang om de effecten op de leefomgeving van de omwonenden, zoals onderzocht in het MER, in geld uit te drukken (zoals voorgenomen via het effect op woningprijzen). Op het niveau van de initiatiefnemers kan een business case de financiële haalbaarheid voor de initiatiefnemers in beeld brengen. Tevens adviseert de Commissie om bij MER en MKBA van dezelfde uitgangspunten uit te gaan.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op het document Reikwijdte en detailniveau (NRD) MER windmolenplan Lage Weide. Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in het startdocument voldoende aan de orde komen.

De Commissie heeft voor dit advies het plangebied bezocht. Ook heeft zij de reacties die zij via het bevoegd gezag heeft ontvangen – voor zover deze nieuwe inzichten naar voren brengen over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven – betrokken bij haar advisering.

2. Strategische keuzen

2.1 Beleidskader

Ga in op de relatie van het voornemen met:

- De Structuurvisie windenergie op land.²
- De Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013–2025. De provincie heeft daarin de doelstelling opgenomen om 50MW in 2020 gerealiseerd te hebben. Recent zijn nieuwe afspraken gemaakt over de doelstellingen voor wind op land per provincie. Geef aan hoe het voornemen zich verhoudt ten opzichte van de provinciale doelstelling.
- Het in procedure zijnde nieuwe bestemmingsplan Lage Weide³. Geef aan of en zo ja welke randvoorwaarden uit dit bestemmingsplan voortvloeien voor het voornemen. Omdat vaststelling van het bestemmingsplan op korte termijn wordt voorzien, moet het nieuwe

---

² De Structuurvisie windenergie op land is in ontwikkeling en wordt opgesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

³ Meerdere zienswijzen vragen om informatie over de consequenties van het in procedure zijnde bestemmingsplan voor het voornemen.

bestemmingsplan in het MER voor het onderhavige voornemen als autonome ontwikkeling worden beschouwd.

2.2 Keuze voor windenergie

Geef in het MER informatie over de verwachte energiebehoefte van de gemeente. Geef aan of en zo ja hoe, de keuze voor deze inzet van windenergie zich qua milieueffecten verhoudt tot inzet van andere energiebronnen door de gemeente⁴.

De keuze voor windenergie als duurzame energiebron kan bijvoorbeeld gebaseerd worden op de vergelijking van de kosten en baten van het voornemen ten opzichte van inzet van andere duurzame energie in zoals die in de maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA) wordt uitgewerkt.

Onderbouw vanuit deze energiebehoefte de doelstelling (opgave) om een windpark van minimaal 10 MW te realiseren in Lage Weide.

2.3 Locatiekeuze Lage Weide

In de Haalbaarheidsstudie Windenergie in Utrecht van februari 2010 zijn 6 potentiële locaties voor windenergie met elkaar vergeleken. Daarbij is gekeken naar de economische haalbaarheid, de bijdrage aan het klimaatbeleid van de gemeente (2030 CO₂-neutraal), de landelijke impact en aansluiting op ruimtelijke plannen en ontwikkelingen. Ook de eigendomssituatie van de gemeente Utrecht speelde een rol.

In het onderzoek zijn locaties vergeleken op te plaatsen capaciteit, hinder en landschappelijke effecten. Het haalbaarheidsonderzoek kan als basis dienen voor het MER voor de thema's 'te plaatsen capaciteit' en 'hinder'.

Echter de beoordeling van de landschappelijke effecten is te beperkt geweest. Alleen is beoordeeld of de turbines *in* een bijzonder landschap komen te staan maar niet hoe de turbines beleefd gaan worden *vanuit* omliggende landschappen. In het MER zal alsnog een beoordeling van de 6 potentiële locaties op landschappelijke beleving vanuit de omgeving gegeven moeten worden.

Daarnaast ontbreekt in het Haalbaarheidsonderzoek een toegankelijk vergelijkend overzicht van de 6 locaties. Presenteer in het MER in tabelvorm een vergelijkende overzicht van de mogelijkheden en effecten van de 6 locaties.

3. Afstemming MER en MKBA

In de notitie r&d (NRD) wordt aangegeven dat er naast het MER een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) opgesteld zal worden. Daarbij wordt het schaalniveau van de gemeente Utrecht gekozen, waardoor bijvoorbeeld rijkssubsidies als bate worden gerekend. Bovendien wordt er rekening mee gehouden dat niet alle effecten in geld zullen worden uitgedrukt (zie

---

⁴ Een groot aantal zienswijzen vragen om een afweging tussen windenergie en inzet van andere duurzame energiebronnen zoals zonne-energie.

tabel op p19 van de MKBA notitie). Door de combinatie van deze twee kenmerken komt de analyse dicht bij een (financiële) business case voor direct betrokkenen.

De Commissie wijst er op dat het instrument MKBA is ontwikkeld is voor afwegingen op nationaal niveau en dus rekent met nationale kosten en baten. Daarbinnen spelen subsidies geen rol. De Commissie adviseert de in te zetten methodieken af te stemmen op de vragen die er rond het project leven op verschillende schaalniveaus.

Indien de gemeente de wens heeft om te beoordelen of het windproject in Lage Weide doelmatig is dan andere manieren om de Utrechtse energiedoelen te realiseren (bijvoorbeeld zonne-energie, zie de Startnotitie MKBA), kan daarop een kosten-effectiviteitsanalyse gericht worden.

Verder heeft de Commissie begrepen dat het idee een MKBA uit te voeren voortvloeit uit de wens om de welvaartseffecten voor omwonenden van het windpark Lage Weide in monetaire termen in beeld te brengen. Effecten op de leefomgeving (geluid, slagschaduw, beleving, zie hieronder) worden vertaald in gevolgen voor de woningprijzen. Wij geven u in overweging om dan ook juist op dit (voorgenomen) aspect van de MKBA nadruk te leggen, waardoor ook een directe link met het MER ontstaat..

Om te beoordelen of het project rendabel is voor initiatiefnemers zal tenslotte een financiële "business case" nodig zijn.

Om de uitkomsten van MER en MKBA (in welke vorm dan ook) te kunnen vergelijken, moeten ze op een aantal aspecten op elkaar aansluiten. Dit geldt voor de volgende punten:

- Zorg dat dezelfde uitgangspunten worden gehanteerd bij alternatieve opties om de Utrechtse doelen voor duurzame energie te realiseren (dus anders dan via wind in Lage Weide) in het MER (onder het kopje alternatieve zoeklocaties) en in de MKBA (de tweede referentie) Dit betreft zowel alternatieve windlocaties als de vraag of ook andere duurzame energiebronnen (zon en/of andere) in de vergelijking worden betrokken.
- Zorg dat bij de referentie in het MER en de 1e referentie in de MKBA ('waarin niets gebeurt') dezelfde uitgangspunten over autonome ontwikkeling worden gehanteerd (op gebieden als geluid etc).
- Maak gebruik van dezelfde varianten en hanteer dezelfde tijdshorizon.
- Maak duidelijk hoe de in het MER onderzochte milieu-effecten al dan niet in geld zijn uitgedrukt in de MKBA.

4. Inrichtingsalternatieven

Het MER moet een gemotiveerde keuze voor één van de inrichtingsalternatieven mogelijk maken. De inrichtingsalternatieven dienen navolgbaar en op voldoende detailniveau te worden uitgewerkt voor een onderbouwing van het voorkeursalternatief voor de inrichting.

De Commissie constateert dat op inrichtingsniveau de speelruimte voor het ontwikkelen van alternatieven zeer beperkt is. Immers de positionering van windturbines binnen Lage Weide is gekoppeld aan beschikbare grondposities van meewerkende particulieren en van de gemeente zelf. De NRD geeft aan dat onderzoek verricht wordt naar de plaatsingsmogelijkheden van turbines van maximaal 3 MW. Hierdoor wordt de al beperkte speelruimte verder ingeperkt.

Bezien vanuit beperken van hinder en landschappelijke effecten kan een alternatief met minder turbines met een hoger vermogen dan 3 MW een aantrekkelijke optie zijn. Een dergelijke optie biedt wellicht de mogelijkheid om op minder locaties met een hoger vermogen per turbine eenzelfde energieopbrengst te realiseren met landschappelijke winst en minder effecten op vogels en/of vleermuizen.

De Commissie adviseert derhalve om het onderzoek niet in te perken tot turbines van maximaal 3 MW. Beschouw diverse turbinegroottes (rotordiameter-ashoogte combinaties, resulterend in verschillende vermogens).

Om inzicht in de inrichtingsmogelijkheden en (de bandbreedte van) de effecten daarvan te krijgen adviseert de Commissie om naast een voorkeursalternatief wezenlijk verschillende inrichtingsalternatieven via een iteratief proces te ontwikkelen waaronder alternatieven:

- met een maximale energieopbrengst;
- met minimale hinder voor omwonenden (met 10 MW als ondergrens)⁵;
- met minimale effecten op natuur en landschap (met 10 MW als ondergrens).

Betrek bij de ontwikkeling van de inrichtingsalternatieven mitigerende maatregelen.

Houd ook rekening met nieuwe ontwikkelingen binnen of in de omgeving van Lage Weide en de impact van het windpark op deze ontwikkelingen. Denk hierbij ook aan eventuele gemeenteoerschrijdende effecten.

5. Bestaande milieusituatie en milieueffecten

5.1 Algemeen

Voor de milieuaspecten die niet in dit hoofdstuk worden genoemd kan worden volstaan met de uitwerking zoals in de notitie R&D is beschreven.

Cumulatie met de al bestaande milieubelasting en vaststaande nieuwe ontwikkelingen in het gebied vraagt de nodige aandacht in het MER⁶.

Ga ook in op de effecten van de bij het windpark behorende infrastructuur en de effecten tijdens de aanlegfase van het windpark (o.a. op vleermuizen en vogels).

Absolute, relatieve en positieve milieueffecten

De Commissie adviseert de effecten in absolute zin en relatief per eenheid van opgewekte energie (kWh) inzichtelijk te maken voor de inrichtingsalternatieven. Dit is van belang omdat de inrichtingsalternatieven niet dezelfde milieueffecten en energieopbrengst zullen hebben.

---

⁵ Het gaat hier zowel om geluidhinder als hinder door bijvoorbeeld slagschaduw. In een groot aantal zienswijzen wordt gevraagd naar informatie over deze hinder en gevraagd om alternatieven die géén of minimale hinder geven.

⁶ Een groot aantal zienswijzen wijst op de al bestaande hoge hinder in het gebied o.a. door de ligging ten opzichte van infrastructuur (weg, spoor, scheepvaart, hoogspanningsleidingen) en bedrijven. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor nieuwe ontwikkelingen in het gebied zoals de uitbreiding van bedrijven die met het in procedure zijnde bestemmingsplan mogelijk gemaakt wordt en initiatieven voor biomassacentrales.

Rekenregels/modellen/onzekerheden

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het voornemen voor het windpark worden bepaald.

Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, e.d.) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen. Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

5.2 Energieopbrengst

Beschrijf in het MER hoe de verschillende opstellingen binnen Lage Weide scoren op energieopbrengst en wat de totale te verwachten energieopbrengst is van de inrichtingsalternatieven.

Als gevolg van het initiatief zijn ook positieve milieueffecten te verwachten zoals vermeden winning van fossiele brandstoffen, reductie van CO₂ emissie, verzurende stoffen en fijnstof. Breng ook deze positieve milieueffecten kwantitatief in beeld.

Houd bij het bepalen van de voorkeursinrichting ook rekening met de afname van energieopbrengst als gevolg van mitigerende maatregelen waarbij het vermogen van de turbines beperkt wordt, bijvoorbeeld om hinder door slagschaduw en geluid terug te dringen.

5.3 Landschap

Doordat de beoordeling van landschappelijke effecten gekoppeld wordt aan verschillende schaalniveaus (ommeland, stad, wijk en infrastructuur) biedt het bij de NRD gevoegde landschappelijke beoordelingskader⁷ een zeer goede basis voor de vergelijking op inrichtingsniveau.

5.4 Woon- en leefmilieu

5.4.1 Inleiding

Omdat hinder een onderscheidend aspect kan zijn bij de beoordeling van de zoeklocaties en invulling daarvan adviseert de Commissie in het MER niet alleen te toetsen aan de wettelijke normen voor o.a. geluid en slagschaduw, maar ook aandacht te besteden aan de milieubelasting onder de wettelijke normen.

Besteed ook aandacht aan andere factoren die de beleving van windenergie beïnvloeden.. Naast het daadwerkelijke geluidsniveau bepalen ook andere niet-akoestische factoren (waaronder zichtbaarheid van de turbines) of en in welke mate mensen hinder⁸ ondervinden van de

---

⁷ Bijlage 3 van de NRD, Beoordelingskader landschappelijke effecten, augustus 2012, ROM3D ism met H+N+S

⁸ Naast de feitelijke geluidbelasting spelen ook economisch voordeel en draagvlak/participatie als niet-akoestische factoren een rol bij de beleving van het windpark en de ervaren geluidhinder.

windturbines. Op deze manier ontstaat een beeld van de impact van alternatieven op het woon- en leefklimaat in de omgeving.

5.4.2 Geluid

Omdat in en rond het plangebied een groot aantal woningen ligt is het van belang om een goede indruk te krijgen van de geluidbelasting op deze woningen. Voor de diverse varianten – waaronder ook relatief grote dan wel kleine turbines – zal de geluidbelasting variëren. De notitie RND geeft aan dat om het effect van cumulatie van geluid (industrie, verkeer en windturbines) te kunnen vaststellen het referentieniveau wordt berekend en gemeten^{9, 10}. De Commissie acht dat een zinvolle en zorgvuldige methode om de (veranderingen in de) leefbaarheid van het gebied in kaart te brengen.

Beschrijf in het MER:

- de geluidscontouren (L_{den} en L_{night}) rondom de windturbines, bijvoorbeeld in 5dB-klassen en –waar relevant– de vergunde geluidscontouren van (industriële) activiteiten;
- de gecumuleerde geluidbelasting op de omgeving ten gevolge van industrie, verkeer en de windturbines;¹¹
- de ligging van en het aantal woningen en gevoelige bestemmingen in deze contouren;
- het aantal ernstig gehinderden door geluid van de windturbines;¹²
- de effecten van mitigerende maatregelen (ook beneden de wettelijke norm);
- eventuele hinder t.g.v. laagfrequent geluid.¹³

Geef een analyse van de referentieniveaus in relatie tot de prognose van het windturbinegeluid.

5.4.3 Slagschaduw

Beschrijf:

- de contouren voor slagschaduw (van alle windturbines gezamenlijk);
- de ligging van en het aantal woningen en gevoelige bestemmingen in deze contouren;
- de effecten van mitigerende maatregelen (ook beneden de wettelijke norm).

⁹ Besteed daarbij ook aandacht aan de toename van de (geprognostiseerde) geluidniveaus t.g.v. meer industrie en verkeer.

¹⁰ Aandachtspunt bij het gebruik van de referentieniveaumetingen voor de vergelijkingen is dat voor windenergiegeluid een jaargemiddelde waarde wordt bepaald (L_{den}) die geen specifieke informatie meer bevat over bijvoorbeeld de maximaal mogelijke geluidbelasting t.g.v. windturbines in de nacht (bijv. bij continubedrijf).

¹¹ Hoewel er geen toetsing van cumulatie van geluid aan wettelijke normen kan plaatsvinden, geeft de literatuur wel indicaties van de geluidkwaliteit bij cumulatieve geluidbelastingen, zoals in het RIVM rapport Milieuaandachtsgebieden in Nederland, rapp.nr. 680300005/2008. Ook de Wet Geluidhinder geeft rekenregels voor de cumulatie van geluid.

¹² Bijvoorbeeld met behulp van de curves van TNO (Janssen, S.A., H. Vos en A.R. Eisser (2008) Hinder door geluid van windturbines – dosis-effectrelaties op basis van Nederlandse en Zweedse gegevens. Delft, TNO rapport 2008-DR1051 / B).

¹³ Hoewel de hinder t.g.v. laagfrequent nog niet wettelijk wordt begrensd zijn er wel richtlijnen waaraan kan worden getoetst, zoals de NSG-richtlijn laagfrequent geluid (NSG, Delft, 1999) en de zgn. Vercammencurve. Zie ook:

- Moller, H. Low-frequency noise from large wind turbines. J. Acoustic Society of America, 129 (6), juni 2011.
- Lindkvist, P. Indoor low frequency noise from wind turbines, 4th International meeting on wind turbine noise. Rome, 12-14 april 2011.
- Windturbine health impact study, report of independent expert panel, jan 2012. Massachusetts Department of Environmental protection & Public health.

5.5 Externe veiligheid

Besteed in het MER – naast de in de NRD genoemde aspecten – ook aandacht het groepsrisico. Het Handboek Risicozonering Windturbines geeft daartoe aanwijzingen.

5.6 Natuur

Gevolgen voor soorten

Windturbineparken kunnen gevolgen hebben voor populaties van vleermuizen en vogels, die in aanvaring kunnen komen met draaiende rotorbladen van turbines. Bij vleermuizen kan, indien ze zich vlak bij draaiende bladen bevinden, ook sterfte optreden door plotselinge drukverschillen. De gebruikte verlichting kan bovendien een aantrekkende werking hebben waardoor extra slachtoffers vallen. Ook een turbine in vrijloop op zwoele zomeravonden veroorzaakt relatief veel vleermuislachtoffers.

Aanlegfase

Ga in op de activiteiten in de aanlegfase die gevolgen kunnen hebben voor beschermde soorten. Denk daarbij aan licht, geluid, trillingen en aanleg van (tijdelijke) wegen. Geef aan of er bij aanleg groeiplaatsen of leefgebieden van door de Flora- en faunawet beschermde soorten vernietigd worden. Geef aan in hoeverre er in het voortplantingsseizoen werkzaamheden worden verricht die tot vernietiging van broedplaatsen of zomerverblijven kunnen leiden.

Gebruiksfase

Beschrijf welke *vleermuissoorten* gebruik maken van het studiegebied en geef aan of zich vaste foerageerroutes in het plangebied bevinden. Beschrijf de gevolgen (inschatting aantal slachtoffers, eventuele gevolgen voor foerageerroutes), rekening houdend met de vlieghoogte per soort.

De Commissie constateert dat de in 2009 uitgevoerde quick scan naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden de vleermuizen zijn overgeslagen. Het is belangrijk dat deze bij het MER alsnog goed in kaart worden gebracht.

Ga in op het te verwachten aantal slachtoffers en barrièrewerking bij *trekvogels*¹⁴ (seizoen-trek). Een ordegrutte inschatting per soortgroep (ganzen, steltlopers etc.) per jaar kan volstaan. Geef van relevante soorten ook aan hoe de extra sterfte zich verhoudt tot de 'natuurlijke sterfte'.

Beschrijf de *broedvogelsoorten* die gebruik maken van het plangebied en de vogelsoorten die daar buiten het broedseizoen in belangrijke mate gebruik van maken.¹⁵ Beschrijf de gevolgen door aanvaringsslachtoffers, barrièrewerking en aantasting leefgebied. Houd daarbij rekening met pendelbewegingen tussen slaapplekken en foerageergebied.

---

¹⁴ Zie www.trektellen.nl voor eerste oriëntatie.

¹⁵ Houd rekening met soorten met een grote actieradius die op enige afstand kunnen broeden en op rotorhoogte vliegen (bijv. kiekendieven). Houd bij weide- en akkervogels rekening met de gangbare verstoringsafstanden rondom nestlocaties. Betrek mitigerende maatregelen (bijv akkerrandenbeheer) indien relevant bij de effectbeoordeling.

Beschrijf de gevolgen voor de staat van instandhouding van de relevante soorten en de mogelijke mitigerende maatregelen.¹⁶

Voor het MER heeft de informatie over effecten op soorten nog niet een zodanig detail te hebben dat deze informatie voldoet aan de vereisten van de Flora- en Faunawet. Maak in het MER wel aannemelijk op grond van inhoudelijke argumenten dat een eventueel benodigde ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet verleend zal worden.

Gebiedsbescherming

Voor de soorten die in de instandhoudingsdoelen zijn opgenomen van naburige Natura 2000-gebieden moet worden nagegaan in hoeverre ter plaatse de actuele populatieomvang zich verhoudt tot de gewenste omvang. Bevindt de actuele omvang zich daarboven dan zijn de risico's niet zo groot. Als de populatie zich nu onder de streefomvang bevindt dan kan elke aanvaring al snel als een significant effect worden aangemerkt.

In het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen, waar het Noorderpark deel van uitmaakt, zijn de volgende soorten in de instandhoudingsdoelen opgenomen: roerdomp, woudaap en zwarte stern. Deze soorten zijn én bedreigd én zij krijgen een uitbreidingsdoel mee.

Van de ook bedreigde purperreiger (waarvoor geen uitbreidingsdoel geldt) is bekend dat er aanvaringen met turbines plaatsvinden. Dat geldt ook voor de in de instandhoudingsdoelen opgenomen meervleermuis.

Voortoets en passende beoordeling

Om na te gaan of er mogelijk als gevolg van het voornemen significante effecten kunnen optreden op Natura 2000-gebieden kan een voortoets worden uitgevoerd. Hierin wordt nagegaan of het voornemen mogelijk kan leiden tot significante effecten. Indien daar kans op is, dient een passende beoordeling te worden gedaan. Bij de passende beoordeling kan dan gedetailleerder onderzocht worden of deze effecten daadwerkelijk zullen optreden. Bij de voortoets mogen geen, maar bij de passende beoordeling mogen wel mitigerende maatregelen worden betrokken. Dan kunnen behalve een zorgvuldige locatiekeuze, design en configuratie ook aanpassingen in de bedrijfsvoering de te verwachten effecten verkleinen.

6. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieuinformatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Evaluatieprogramma

Geef aan op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.

---

¹⁶ Zie bijvoorbeeld Winkelman et al. 2008. Ecologische en natuurbeschermingsrechtelijke aspecten van windturbines op land. Alterra-rapport 1780, Wageningen en www.vleermuis.net.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Utrecht

Besluit: vaststellen structuurvisie Windmolenplan Lage Weide

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D22.2

Activiteit: realisatie van een windmolenpark met een minimale omvang van 10MW

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Utrecht Dichtbij van: 31 oktober 2012

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 1 november tot en met 12 december 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 19 november 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 10 januari 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. drs. ing. J. Bout (voorzitter)

mw. ir. V.J.H.M. ten Holder (secretaris)

dhr. drs. S.R.J. Jansen

dhr. dr. M.J.F. van Pelt

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau MER windmolenplan Lage Weide, 18 september 2012
- Startnotitie MKBA Windmolenplan Lage Weide, september 2012,
- Rapport Haalbaarheidstudie Windenergie in Utrecht, 15 februari 2010
- Potentieel energiebesparing en duurzame energie Utrecht, CE Delft, oktober 2012

- Notitie Beschermden soorten Lage Weide, Utrecht, Bureau Waardenburg, 18 augustus 2009

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 20 december 2012 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Windmolenplan Lage Weide

ISBN: 978-90-421-3660-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

